

САОПШТЕЊЕ

ИР10

Број 154 - год. LXXV, 27.06.2025.

Статистика науке, технологије и иновација

СРБ154 ИР10 270625

Буџетска издвајања за науку, 2024/25.

– Истраживање и развој –

У 2024. години утрошено је 38 996 571 хиљ. РСД буџетских средстава за активности истраживања и развоја (ИР) у Републици Србији, што представља повећање од 22,7% у односу на претходну, 2023. годину.

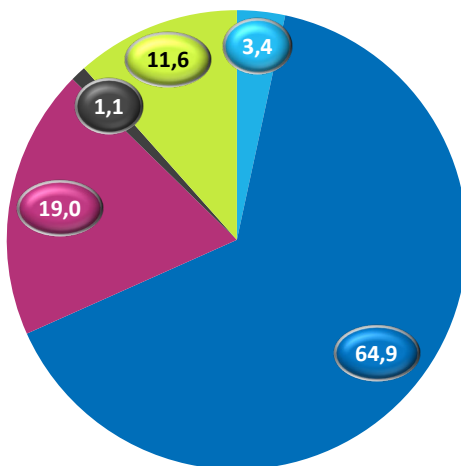
Удео укупних буџетских средстава за ИР у бруто домаћем производу у 2024. години износио је 0,4%.

Највећи проценат буџетских средстава за ИР припао је сектору државе (64,9%), а затим сектору високог образовања (19%). Следи сектор иностранства, са 11,6%, нефинансијски (пословни) сектор, са 3,4%, док је за непрофитни сектор било намењено 1,1% средстава.

Посматрано према друштвено-економским циљевима, највише буџетских средстава опредељених за ИР било је утрошено за циљ Опште унапређење знања – Истраживања и развој финансирани из општих фондова универзитета – 18%. Следе циљеви Опште унапређење знања – Истраживање и развој финансирани из других извора, са 17,5%, и Индустриска производња и технологија, са 17,1%. Најмање средстава утрошено је за циљ Истраживање и експлоатација свемира – 0,4%.

Средства која су планирана за ИР буџетом за 2025. годину (пре ребаланса буџета) износила су 39 275 075 хиљ. РСД. Највише средстава (18,2%) планирано је за циљ Опште унапређење знања – Истраживања и развој финансирани из општих фондова универзитета.

Графикон 1. Укупни буџетски издаци за ИР према секторима, 2024. (%)

- Нефинансијски (пословни) сектор
- Сектор државе
- Високо образовање
- Приватни непрофитни сектор
- Иностранство

Табела 1. Буџетска средства Републике Србије за истраживање и развој према врсти програма и секторима, 2024. хилј. РСД

Програми	Сектори – укупно	Нефинансијски (пословни) сектор	Сектор државе	Високо образовање	Приватни непрофитн и сектор	Сектор иностранства ¹
УКУПНО	38996571	1315187	25321076	7423164	428643	4508500
Програми и пројекти научноистраживачке делатности	2611933		2363843	210290	37800	-
Програми докторских и постдокторских стипендија	697505	-	385838	53589	258077	-
Програми и пројекти технолошко-истраживачке и развојне делатности	698473	-	698473	-	-	-
Наменско институционално финансирање научне активности	21977094	1309860	13793188	6874046	-	-
Научноиздавачка инфраструктура	582217	5327	331314	179345	66230	-
Програм усавршавања нових научних радника	225577	-	53148	105893	66536	-
Научна опрема и инфраструктура	3558600	-	3558600	-	-	-
Међународно учешће у програмима и пројектима који имају обележја истраживања и развоја	4508500	-	-	-	-	4508500
- Национални доприноси транснационалним јавним извођачима истраживања и развоја	464631	-	-	-	-	464631
- Национални доприноси транснационалним јавним програмима истраживања и развоја широм Европе	41177	-	-	-	-	41177
- Национални доприноси билатералним или мултилатералним јавним програмима истраживања и развоја успостављеним између влада земаља ЕУ, земаља кандидата за чланство и земаља ЕФТА	75772	-	-	-	-	75772
- Национални доприноси осталим међународним програмима и пројектима који имају обележја истраживања и развоја	3926919	-	-	-	-	3926919
Остали издаци за истраживање и развој	4136672	-	4136672	-	-	-

Графикон 2. Удео буџетских средстава за ИР према програмима, 2024. (%)

¹ **Сектор иностранства** обухвата организације и појединце који се налазе изван политичких граница земље. Обухвата и све међународне организације, укључујући њихове објекте и земљиште на домаћој територији. У сектор иностранства не треба укључивати опште доприносе организацијама као што су УН, OECD, ЕУ и слично, а треба укључити издвајања за све остале организације, као што су, између осталог, CERN, ESA, CGIAR, ESRF, EMBO, IAEA, COST и EUREKA.

Табела 2. Буџетска средства Републике Србије за ИР (стварни издаци) према друштвено-економским циљевима и секторима, 2024. хиљ . РСД

Друштвено-економски циљеви истраживања	Сектори – укупно	Нефинансијски (пословни) сектор	Сектор државе	Високо образовање	Приватни непрофитни сектор	Сектор иностранства
УКУПНО	38996571	1315187	25321076	7423164	428643	4508500
Истраживање и експлоатација Земље	2877700	30677	248023	9000	-	-
Очување животне средине	1197422	19651	1137521	27000	13250	-
Истраживање и експлоатација свемира	148715	-	148715	-	-	-
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре	4153522	35354	4099168	19000	-	-
Енергија	432136	7278	412858	12000	-	-
Индустријска производња и технологија	6661066	664724	5972342	20000	4000	-
Здравство	2358487	17774	2304988	35724	-	-
Пољопривреда	4082217	431011	3632369	18837	-	-
Образовање	1864022	5327	1103820	354431	400443	-
Култура, рекреација, религија и масовни медији	1377618	-	1350268	21300	6050	-
Политички и друштвени системи, структуре и процеси	1821080	2022	1777009	42049	-	-
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из општих фондова универзитета:	7024446	101369	65592	6857485	-	-
У природним наукама	1436663	7173	40963	1388527	-	-
У инжењерству и технологији	2193318	76915	14345	2102058	-	-
У медицинским и здравственим наукама	1064493	11802	6345	1046346	-	-
У пољопривредним наукама	505493	5480	-	500013	-	-
У друштвеним наукама	1300331	-	3939	1296393	-	-
У хуманистичким наукама	524148	-	-	524148	-	-
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из других извора	6826479	-	2306742	6337	4900	4508500
У природним наукама	993946	-	529315	-	-	464631
У инжењерству и технологији	5198342	-	1154473	-	-	4043869
У медицинским и здравственим наукама	404438	-	404438	-	-	-
У пољопривредним наукама	4619	-	4619	-	-	-
У друштвеним наукама	102767	-	100468	699	1600	-
У хуманистичким наукама	122368	-	113430	5638	3300	-
Одбрана	761662	-	761662	-	-	-

Графикон 3. Удео буџетских средстава за ИР према друштвено-економским циљевима (стварни издаци), 2024. (%)

Табела 3. Планирана буџетска средства Републике Србије за ИР за 2025. годину, према друштвено-економским циљевима (усвојени буџет пре ребаланса)

хиљ. РСД

Друштвено-економски циљеви истраживања	Буџет за 2025.
УКУПНО	39275075
Истраживање и експлоатација Земље	293196
Очување животне средине	1225721
Истраживање и експлоатација свемира	151114
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре	4216219
Енергија	439743
Индустријска производња и технологија	6771933
Здравство	2398001
Пољопривреда	3730373
Образовање	1884457
Култура, рекреација, религија и масовни медији	1394251
Политички и друштвени системи, структуре и процеси	1847730
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из општих фондова универзитета:	7137762
У природним наукама	1459838
У инжењерству и технологији	2228700
У медицинским и здравственим наукама	1081665
У пољопривредним наукама	513648
У друштвеним наукама	1321308
У хуманистичким наукама	532604
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из других извора:	6893075
У природним наукама	1009980
У инжењерству и технологији	5282200
У медицинским и здравственим наукама	410962
У пољопривредним наукама	4694
У друштвеним наукама	100666
У хуманистичким наукама	84573
Одбрана	891500

Графикон 4. Удео планираних буџетских средстава за ИР (усвојени буџет пре ребаланса) за 2025. годину према друштвено-економским циљевима (%)

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА И ДЕФИНИЦИЈЕ

ИЗВОР ПОДАТАКА

Приказани подаци су резултат Истраживања о буџетским издвајањима за истраживање и развој (ИР) – БИН, спроведеног у 2024. години. Истраживање се односи на институције које финансирају активности истраживања и развоја, директне кориснике буџетских средстава, које су током 2024. године финансирале или би у 2025. години требало да финансирају активности истраживања и развоја – директни корисници републичког буџета који учествују у расподели финансијских средстава за истраживање и развој у Републици Србији.

ОБУХВАТ И УПОРЕДИВОСТ

Истраживањем се прикупљају подаци о издвајањима за ИР из буџета Републике Србије према друштвено-економским циљевима, укључујући сва финансирања међународних програма ИР или установа у иностранству. Циљ истраживања је праћење истраживачко-развојне политике државе преко њеног финансирања истраживачко-развојних активности.

Методологија за спровођење истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Фраскати (*The Measurement of Scientific and Technological Activities – Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – Frascati Manual*).

За праћење буџетских средстава према друштвено-економским циљевима коришћена је Номенклатура за анализу и поређење научних програма и средстава – NABS 2007, која је прописана у приручнику Фраскати. Према овој номенклатури, утрошена средства за ИР сврставају се у 14 категорија.

ДЕФИНИЦИЈЕ ОСНОВНИХ ОБЕЛЕЖЈА

Наука је скуп систематизованих и аргументованих знања, односно спознајних чињеница, појмова, начела, података, информација, теорија, закона и законитости у одређеном историјском раздобљу о објективној стварности, тј. природи и друштву, до којег се дошло применом објективних научних метода, а којима је основна сврха и циљ спознаја закона и законитости о прошлости, садашњости и будућности природних и друштвених појава и повећање ефикасности рада у свим доменима људских активности.

Научна истраживања су теоријски или експериментални рад који се предузима ради стицања нових научних сазнања и повећања свеукупног људског знања. Научним истраживањима се сматрају основна и примењена истраживања.

Научноистраживачки рад је систематска стваралачка активност којом се, применом научних метода, стичу нове научне спознаје, односно стваралачки се користи постојеће знање за нове примене. Циљ научноистраживачког рада је подизање општег цивилизацијског нивоа друштва и коришћење тих знања у свим областима друштвено-економског развоја.

Издаци за истраживање и развој према врсти деле се на текуће издатке (трошкове) и инвестиционе издатке.

Текући трошкови (издаци) обухватају: трошкове рада и трошкове накнада запосленима, као и остале текуће трошкове (материјалне трошкове за истраживачко-развојни рад – сировине, материјал, енергија; исплате на основу уговора о делу и ауторских уговора; дневнице, путне трошкове, репрезентацију и слично; и друге издатке).

Инвестициони издаци обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте; машине и опрему; патенте, лиценце, студије и пројекте; софтвер и хардвер (који подразумева укупне трошкове у вези са набавком рачунара, уређаја, система, компонената и опреме, као и трошкове набавке или развијања софтвера за сопствене потребе); и остале издатке.

Нефинансијски (пословни) сектор обухвата пословне субјекте и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним ценама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу пословног субјекта.

Високо образовање обухвата факултете и универзитете са јединицама у саставу: факултетима, академијама и научноистраживачким институтима, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике под непосредном контролом или управом високошколске организације.

Сектор државе обухвата организације, службе и друга тела, осим високог образовања, која друштву пружају оне бесплатне заједничке услуге које се по тржишним условима не би могле обезбедити, а представљају израз економске и социјалне политике друштва; према дефиницији, овај сектор обухвата активности администрације, одбране и регулисања јавног реда; здравство, образовање, културу, рекреацију и друге друштвене услуге.

Сектор непрофитних организација обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цени. Ове организације могу бити основане од стране удружења грађана, ради обезбеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе.

Сектор иностранства обухвата организације и појединце који се налазе изван политичких граница земље. Обухвата и све међународне организације, укључујући њихове објекте и земљиште на домаћој територији. У сектор иностранства не треба укључивати опште доприносе организацијама као што су УН, ОЕCD, ЕУ и сл.